

СТЕНОГРАМА

розширеного засідання Комітету з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму на тему: "Шляхи розвитку співробітництва органів місцевого самоврядування України і Туреччини у сфері туризму"

30 березня 2016 року

Веде засідання Голова Комітету ПАЛАТНИЙ А.Л.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні друзі, шановні закордонні друзі, шановні колеги, ми починаємо засідання нашого комітету. На нашому засіданні присутній перший заступник Голови Верховної Ради України, людина, яка завжди підтримує наш комітет, завжди підтримує наші парламентські слухання, комітетські слухання, підтримує весь наш великий напрямок, – це сім'я, молодіжна політика, спорт, туризм, – Парубій Андрій Володимирович. Прошу, я хочу, щоб він сказав вступне слово. Я думаю, що ми з цього почнемо наше засідання. Дякую, Андрій Володимирович, будь ласка.

ПАРУБІЙ А.В. Доброго дня, шановні учасники слухань. Від імені Верховної Ради України я вітаю на українській землі делегацію від Республіки Туреччина в українському парламенті. Також дякую головам український міст і селищ, які завітали на наше засідання. Вважаю, дуже важливий напрям роботи комітет і голова комітету ініціюють у Верховній Раді України. Я напевне, як і більшість українських громадян, мав честь і відпочивати в Республіці Туреччина, і мав честь бути там з робочою поїздкою.

Я скажу відверто. Я був вражений багатьма моментами, особливо розвитку туристичної індустрії. Я пригадую перші слова, які мені сказав гід в автобусі, в який я сів, коли мене везли в готель. Він сказав: "Я хочу вам всім подякувати за те, що вибрали Республіку Туреччина. Ми знаємо, як у вас було багато варіантів для відпочинку, і ми дякуємо, що вибрали нашу країну". Це ті перші слова, які я почув, які мене дуже вразили і стали

вхідними словами для цієї дружелюбної атмосфери, яку я зустрів в Туреччині, де справді все зроблено для того, щоб турист хотів повернутись, щоб турист хотів відчувати себе там вільно і розкуто.

Я спеціально зацікавився тим, як будуються готелі. І коли я дізнався про систему будівництва готелів, про те, як держава готує інфраструктуру і як вона дає час не платити податки, я теж був вражений від того, наскільки ця сфера пристосована до того, щоб іноземний інвестор, щоб внутрішній інвестор приходив і розвивав даний напрямок. Я був вражений, що туризм став однією із головних галузей поповнення економіки Туреччини. І це дуже важливо для нас, для України, тому що Україна має великі можливості для розвитку туризму і, на жаль, хочу покритикувати і нас, ми не використовуємо і близько тих можливостей так, як ви змогли це зробити, як ви сьогодні даєте приклад для нас, коли люди, які живуть, відносяться до туриста як до того, хто приносить кошти в бюджет, хто приносить кошти для пенсій, для заробітних плат. Це має змінитися культура наших громадян і це має відбутися просто революційний злам для того, щоб ми змогли налагодити і інфраструктуру, в найголовніше – психологію людей, щоб український бюджет теж мав одну з ключових ланок поповнення, це власне від туризму. І тому ваш досвід для нас є особливо важливий. Досвід того, як ви змогли швидко, якісно, безпрецедентно ефективно це зробити, є великим досвідом для наших депутатів, для наших мерів міст, для наших голів рад і губернаторів.

І тому я хочу привітати і ще раз подякувати комітету за таку вкрай важливу зустріч. Я хочу побажати, щоб наша співпраця в цій галузі була не тільки в дискусіях і в обміні досвіду, а в більш тривалих консультаціях і виходом на реальний результат. Я впевнений, у нас є велика політична воля для того, наша країна переживає не простий час, час, коли ми знаходимось у війні проти агресора, з яким має труднощі і ваша республіка, і добре усвідомлює на скільки небезпечний і на скільки жорсткий є Путін і російська агресія в цілому. І ми один одного повинні розуміти і відчувати також і з цієї

точки зору, перед нами однакові виклики, перед нами багато спільного в нашій історії і я впевнений, перед нами багато спільних звершень в майбутньому.

Тому я бажаю вам плідної дискусії, я бажаю довготривалої спільної роботи і хочу подякувати вам за підтримку і за готовність допомогти українській державі в подоланні тих труднощів, які стоять перед нами.

Дякую вам, бажаю вам плідної роботи.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Андрій Володимирович, за відкриття нашого дуже важливого засідання комітету. Він у нас більше сьогодні такий міжнародний комітет, це, напевно, по-перше, в моїй каденції і в минулій, і в цієї каденції, що сьогодні такі поважні гості присутні на нашому комітеті.

Але ж ми сьогодні затрогуємо тему, дуже таку серйозну тематику, що стосовно туризму, розвитку туризму в нашій державі, в Україні і співробітництва між нашими державами, між Україною і Турцією.

Розпочинаємо наше засідання на тему: "Шляхи розвитку співробітництва органів місцевого самоврядування в Україні і Туреччині у сфері туризму".

З великим задоволенням хочу поінформувати, що сьогодні у нас присутня велика делегація з Туреччини, а саме: мер міста Кемер Мустафа Гюль (*Оплески*); мер міста Аланія Адем Мурат Юджель (*Оплески*); другий секретар Посольства Туреччини в Україні Махмед Акташ (*Оплески*); бізнесмени Турецької Республіки, представники культури та місцевих органів влади Туреччини. Також присутні мери українських міст, представники місцевих громад та туристична громадськість.

Недаремно темою сьогоднішнього нашого засідання є співробітництво у сфері туризму. Сьогодні в Києві розпочалася Міжнародна туристична виставка, яка має велике значення для розвитку туризму у державі і встановлення співпраці між представниками туристичної індустрії з різних країн. На цій виставці Україна представляє власний туристичний продукт та

презентує свої туристичні регіони. І, навпаки, представники туристичної індустрії різних країн представляють можливості подорожей для українців.

Україна за своїм потенціалом для розвитку туристичного та курортно-рекреаційного бізнесу має надзвичайно привабливі умови: вигідне геополітичне положення, географічне розташування, історичне перехрестя європейських доріг та наявність унікальних у європейському та світовому масштабах культурних і природних об'єктів.

Так, ми визнаємо, що маємо проблеми в організації та розвитку туризму. В неналежній якості туристичні інфраструктури та бажаємо кращої підготовки наших кадрів в туристичній галузі. Але унікальністю та привабливістю України, її різних куточків, різноманітних та цікавих для людини місць ми хочемо поділитися з іншими і показати всі ці куточки нашим іноземним гостям.

Для України співпраця у сфері туризму з Туреччиною є надзвичайно актуальною. Перш за все вона обумовлена простими статистичними даними, наприклад, 2015 рік: Туреччина стала найпопулярнішим напрямком для українців серед країн не сусідів. Аналогічно за минулий рік саме громадяни Туреччини зайняли перше місце серед жителів країн не сусідів України серед туристів до України. Кількість туристів з Туреччини до України у 2015 році збільшилась у півтора рази більше в порівнянні з 2014 роком.

Також варто зазначити, що Туреччина – це найбільший морський сусід України. Дуже актуальна є співпраця наших двох країн як країн-сусідів та учасників Організації Чорноморського економічного співробітництва.

Також, окрім фактору географічної близькості та дружніх стосунків між нашими народами та країнами є, можливо, банальний, але вагомий фактор, який сприятиме кращій економічній співпраці, це відсутність часової різниці між нашими державами. Адже це впливає як на комунікацію в робочі години між бізнесом двох країн, так і позитивно на туристичну інфраструктуру, особливо авіасполучення та на самопочуття туристів між двома странами.

Ми дуже цінуємо увагу наших турецьких партнерів, які сьогодні присутні на нашому засіданні. Можливості співпраці в галузі туризму – це не лише бажання до співпраці, а й цінний досвід, який ми, українці, хочемо перейняти у Туреччини, та її місцевого самоврядування. Тому на сьогоднішньому засіданні комітету ми запросили представників нашого українського самоврядування та мерів наших міст. Сподіваюся, що сьогоднішнє засідання стане поштовхом для встановлення тісного співробітництва в сфері туризму між турецькими та українськими містами та селищами. Нам є чого повчитися у наших турецьких партнерів, але є що показати нового з нашого українського досвіду.

Шановні друзі, шановні колеги, шановні присутні, шановний Андрій Володимирович, я думаю, що пропонується перейти до обговорення. Я хочу всім нагадати, що зараз іде пряма трансляція, і йде синхронний переклад. І тому всіх виступаючих, я маю на увазі українську сторону насамперед, дати можливість перекладу, да? Перекладу. І не дуже так жваво виступати. Але ж я маю на увазі, не дуже жваво, я думаю, що не дуже бистро, я перепрошую. Щоб встигли, бо, щоб встигли перекласти нашим турецьким гостям, добре? Будь ласка, Андрій Володимирович.

ПАРУБІЙ А.В. Я перепрошую, шановні колеги. В нас важкий політичний період. Я змушений йти. Ще раз хочу вам подякувати за участь в нашій нараді і комітету, і нашим гостям. І побажати вам і плідної дискусії, і плідної співпраці. Дякую вам. Всього найкращого.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Андрій Володимирович. Дякую вам.
(Оплески)

Шановні колеги, хочу слово надати секретарю комітету, голові підкомітету з питань розвитку туризму, курортів та рекреаційної діяльності народному депутату України Романовій Анні Анатоліївні. Будь ласка.

РОМАНОВА А.А. Доброго дня всім! Я дуже рада вітати таку поважну делегацію з Туреччини на чудовій українській землі. І якраз сьогодні відкрилася найбільша така туристична виставка, де якраз потужно себе представила Туреччина. І, звичайно, ми радіємо з того, що слова про співробітництво з нашим політичним також союзником Туреччиною вже зазвучали на найвищому рівні управління державою.

Також мені дуже приємно, що слово "туризм", а також щодо розвитку туризму, ми почали чути від найвищих щаблів української влади. Бо для того, щоб розвивати туризм, потрібні три речі. Перше – це політична воля, друге – це наявність зручної туристичної інфраструктури, і третє – це наявність промоції держави на міжнародному рівні. Такий успішний досвід маєте ви, наші друзі з Туреччини. Якраз він нам дуже-дуже необхідний.

Також я хочу свій виступ продовжити промо-роликом, який зробило наше Міністерство економічного розвитку та торгівлі щодо презентації можливостей туристичних України. Будь ласка, подивіться, а потім я продовжу.

(Перегляд відеозапису)

То ж ви бачите, що І у нас є багато ресурсів для розвитку нашого туризму. Це і природні ресурси, це історичні ресурси і гастрономічний туризм, і культурний туризм. Єдине, нам потрібно створити ці важелі для фінансування, для мотивації інвесторів вкладати кошти в розвиток туризму.

Наскільки я знаю, я дивилася досвід Туреччини, у вас був фонд створений розвитку для фінансування цієї галузі, і така сама структура дуже необхідна Україні. Зараз на найвищих щаблях української влади ми вже розповідаємо про те, скільки туризм може дати коштів для української економіки. Це мільярди доларів США.

Що нам не вистачає? Нам не вистачає досвіду, нам не вистачає фінансування промоції України на міжнародній арені. І як приклад, я хочу просто навести цифри. Якщо за минулий рік з Туреччини до України

приїхало 172 тисячі осіб, то з України до Туреччини виїхало більше півмільйона українців. Тобто, звичайно, ми, українці, недопрацьовуємо, у нас від'ємне сальдо. Тобто до вас їдуть українців вчетверо більше, ніж громадян Туреччини приїжджає в Україну. Звісно, ви молодці, ви знаєте, як привабити до себе. Ви зараз потужно розвиваєте такі галузі, як медичний туризм. Коли ми включаємо телевізор, то "лікуйся в Туреччині" звучить як реклама по наших українських телеканалах. Ми маємо теж потужний потенціал українських клінік, які дуже привабливі по своїх цінах, дуже доступні, але ми не вміємо себе презентувати.

Зараз зібралися мери українських міст. Дуже хотілося б, щоб цією зустріччю нашою все не обмежилось, щоб почалася співпраця, в тому числі щодо перейняття турецького досвіду з розвитку туризму як на найвищому центральному рівні держави, так і на рівні місцевих адміністрацій. Щоб, наприклад, мер Кемера або Аланії запросив, або, наприклад, приїхав і навчив мерів наших туристичних, курортних містечок, як треба правильно розвивати туризм і як треба правильно рекламувати своє місто, і створювати туристичний продукт. Бо ми зіткнулися з цією ситуацією, що після анексії Росією Криму, дуже багато туристів поїхали в ці області українські, де раніше не було стільки туристів, це стосується Одеської області, Херсонської області. І українці, вони, коли стикнулися з таким напливом туристів, вони почали що? Без того, щоб поліпшувати сервіс, вони звинтили, підвищили значно ціни, у них така психологія, що зараз ми відпрацюємо цей сезон, а після того мало що буде, хоч потоп, як у нас кажуть. Але з відсутності досвіду, як треба розвивати туризм, бо кожен підприємець у сфері туризму знає, що найбільша гарантія заробітку це стабільність. Коли турист уїжджає з думкою про те, що я ще хочу сюди повернутися. Тобто відсутність належного досвіду, як треба рекламувати себе, як треба створювати туристичний продукт це зараз одна з основних проблем. І тут якраз співпраця з представниками Туреччини для нас дуже важлива.

Дякую вам, що приїхали і приємного вам перебування на святій гостинній українській землі. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Анна Анатоліївна. *(Оплески)* Дійсно, сфера туризму для України, вона не настільки нова, наскільки сьогодні дуже, на жаль, мало державою приділяється цій сфері увагу. Але ми впевнені, що завдяки таким зібранням, яке сьогодні є міжнародним зібранням, ми зможемо відновити цю сферу, ми зможемо прийняти досвід наших турецьких партнерів, наших турецьких друзів для того, щоб ми могли нашу державу даже в умовах економічної кризи, в умовах агресії, яка сьогодні, військова агресія, яка сьогодні, на жаль, є у нас на сході. Ми фактично знаходимося в стані війни, це не антитерористична операція, як це прийнято сьогодні, на жаль, казати. Але нам є чим пишатися, нам є що показати для іноземних туристів, нам тільки треба сьогодні зробити перший крок, перший поштовх. І завдяки таким зібранням, завдяки обміну досвідом, який сьогодні, і ми, це перша спроба, я впевнений, це перші кроки, які ми сьогодні робимо, я впевнений, що ми разом це зробимо, нашу державу, нашу країну привабливою для іностраних туристів. І як сказала Анна Анатоліївна, це дуже такий важливий індикатор, коли туристи, приїжджаючи до нашої держави, хочуть повернутися другий раз, хочуть побачити. У нас велика держава, у нас дуже яскраві краєвиди, у нас дуже така могутня велика історія, нам є чим пишатись. Дякую.

Я хочу до слова запросити начальника управління туризму та курортів Міністерства економічного розвитку України Ліптугу Івана Леонідовича, будь ласка.

ЛІПТУГА І.Л. Благодарю, Артур Леонідович, за приглашение, за организацию прекрасного и представительского такого форума, можно сказать.

Мы только что приехали с открытия международной выставки УИТТ, где я встречался с министром культуры и туризма господином Махіром Унал. И мы проговорили основные тезисы, которыми я хотел бы поделиться с этим совещанием сегодня. И рассказать о том, что делается сегодня в Украине, а также основные направления возможного сотрудничества Украины и Турции. Между Украиной и Турцией было подписано соглашения о сотрудничестве в сфере туризма 22 года назад, в 94 году, которое, в принципе, предусматривает комплексное сотрудничество, но оно требует обновления. И я думаю, что эта встреча сегодня – прекрасный повод для того, чтобы мы переподписали это соглашение и наметили новые пути сотрудничества и взаимодействия. Туризм на сегодняшний день в мире является самой быстрорастущей отраслью. И по данным Всемирной туристической организации это 10 процентов ВВП мира, это каждый 11-й человек занятый в отрасли туризма, и 30 процентов мирового экспорта услуг. С 25 миллионов туристов международных прибытий в 50-х годах количество туристов ежегодно растет на 5-6 процентов. Только за последний год количество туристов выросло еще на 50 миллионов. И эта цифра достигла 1,2 миллиарда туристов в 2015 году.

Это очень весомые цифры, это колоссальные денежные потоки. И все страны мира сегодня находятся в конкуренции и одновременно в партнерстве по развитию данного сектора экономики. Последние 2 года, полтора года после событий в Украине туризм не имел центрального органа исполнительной власти. И в конце 2015 года впервые за историю независимости Украины центральный орган исполнительной власти в сфере туризма стало Министерство экономического развития и торговли. Как раз сегодня в момент открытия выставки утвердили Департамент туризма и курортов Украины, что демонстрирует отношение руководства нашего министерства и системный подход к развитию данного сектора экономики.

Согласно стратегии, которую мы разработали, у нас есть пять основных векторов в сфере туризма: первый, приоритетный, безусловно –

безопасность. И наша задача продемонстрировать всему миру, что Украина является безопасной страной для посещения, и конечно, ввиду напряженной ситуации на востоке Украины, ввиду аннексии Крыма, это не так просто сделать. И мы стремимся к тому, чтобы информационный фон об Украине в мире был положительным, для этого мы выступаем консолидированными украинскими стендами на ведущих мировых выставках, принимаем активное участие в форумах Международной туристической организации, активно работаем в международных проектах таких, как "Шелковый путь", заседаниях ОЧЭС (Организации Черноморского экономического сотрудничества) и других.

Второе направление – это развитие инфраструктуры.

Третье – это системный подход в развитии человеческих ресурсов, профессиональной подготовки и образовании.

Снижение барьеров и либерализация законодательства, а также упрощение ведения бизнеса и развитие государственно-частного партнерства в сфере туризма.

И пятое, безусловно, маркетинг – то, что в силах и бизнеса, и государства, и местных органов власти.

Мы выступали на выставках, так же как и Турция, в Лондоне, в Берлине и принимали участие в целом ряде международных проектов, Международная туристическая организация подтвердила и планирует в июне месяце провести в Киеве, в Украине международную конференцию UNWTO по туристическому брэндингу территорий. И мы будем очень рады, если турецкие города и государство Турции также примет активное участие в этой конференции, которая будет рассматривать системные подходы государств к брэндингу, к туристическому брэндингу территорий.

Если говорить о перспективах сотрудничества Украины и Турции, то наиболее важным, на мой взгляд, кажется развитие Черноморского региона, и так как нас связывает Черное море, развитие морского сообщения, паромного сообщения и развитие круизов.

У нас есть хороший пример на севере, это страны Балтийского региона, где развита сеть паромного сообщения между Эстонией, Латвией, Таллинном, Германией, Швецией, Финляндией. К сожалению, в Украине пока что пассажирское это сообщение находится на недостаточном уровне и мы должны стремиться к тому, чтобы между городами Турции, Украины, а также Болгарии, Румынии, Грузии, было развито морское сообщение, а также появились круизные линии, которые отсутствуют. В Украине спад по круизам более чем в 12 раз. Если в 2013 году в порт Одессы было 148 судозаходов, то в 2016 году было 35 заявок, из которых по наибольшей вероятности будет не более 10 судозаходов. Эту ситуацию необходимо системно улучшать и сотрудничество с турецкими городами и с Турцией для нас крайне важно.

Турция, как и Украина, также является одной из стран шелкового пути и Всемирная туристическая организация сейчас ведет активную работу по сотрудничеству всех 33 стран этого пути, так как страны Азии на сегодняшний день экспортируют наибольшее количество туристов и рост китайских туристов, которые выезжают во все страны мира, находятся на уровне около 30 процентов ежегодно и китайские туристы потратили в прошлом году порядка 170 миллиардов долларов, то за туристов Китая и туристов из Азии сегодня борются все страны.

Мы должны совместными усилиями сделать все возможное для того, чтобы эти туристы, приезжая в Турцию, так же приезжали и в Украину, как это сегодня реализовано у Турции с Грецией, насколько нам известно. Поэтому, я считаю, сегодняшнюю встречу очень важной, и мы готовы на уровне министерств, и мы провели уже переговоры с министром культуры и туризма Турции о первых шагах, так же развивать эти связи между городами. И в ближайшее время мы посетим две турецкие выставки в Измире и в Стамбуле, на которых планируем комплексно представить Украину и все регионы Украины.

Благодарю вас за визит и буду готов также пообщаться и ответить на все дополнительные вопросы. Спасибо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іване Леонідовичу.

До слова запрошую ініціатора сьогоднішньої зустрічі, президента Міжнародного бізнес-об'єднання пані Подлєсну Світлану Сергіївну. Будь ласка, Світлано Сергіївно.

ПОДЛЄСНА С.С. Дякую.

Доброго дня, шановні учасники засідання комітету, мери курортних міст провінції Анталії і гості.

Міжнародне бізнес-об'єднання як співорганізатор цієї зустрічі вітає усіх з такою важливою подією. Обговорення шляхів розвитку співробітництва органів місцевого самоврядування України і Туреччини у сфері туризму – важливий крок для розвитку ділових контактів між Україною та Туреччиною, бо серед українських туристів курорти Туреччини дуже популярне місце відпочинку для українських туристів. Нашим головним завданням, ми бачимо пошук спільних інтересів розвитку усіх напрямків туристичної галузі, а саме: ділового, медичного, пізнавального. І особливим предметом розгляду має стати дитячий, молодіжний та оздоровчий туризм. Окрім того, нам цікавий досвід турецьких колег у питанні роботи внутрішнього туризму, розбудови туристичної галузі як складової частини розвитку місцевого самоврядування. Курс України на децентралізацію відкриває значні можливості розвитку цієї галузі. І активізація самозайнятості населення у внутрішньому туризмі, сервісному обслуговуванні має стати важливим елементом покращання життя українців.

Як президент міжнародного бізнес-об'єднання вітаю наших гостей із Турецької Республіки і всіх присутніх. І переконана, що це тільки перший крок до успішного співробітництва. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Світлана Сергіївна. Дуже важливе... Я вам вдячний в першу чергу за те, що ми сьогодні організували таку зустріч, тому що дуже важливо сьогодні бізнес-об'єднання двох країн. Знаєте, сьогодні країна як ніколи потребує іноземних інвесторів, що стосовно сфери туристичної, туристичної сфери. І я впевнений, що Україна буде дуже приваблива для цієї галузі. І я кажу "ми" як парламентарі, я впевнений, що і виконавча влада сьогодні зробити всі умови, для того щоб іноземні партнери, наші турецькі партнери, вкладали гроші в нашу країну, особливо в розвиток туристичної галузі. По-перше, це дуже великі надходження до українського бюджету, а ми знаємо, що сьогодні український бюджет потребує наповнення. І це один із важливих напрямків, завдяки якому український бюджет може наповнюватись. І я закликаю виконавчу владу, я впевнений, що ми разом зможемо зробити ці кроки, для того щоб туристична галузь була не декларативна у нас в державі, і щоб це було не по залишковому принципу, я маю на увазі і фінансування, в першу чергу ми з вами вже цю проблему обговорювали на засіданні нашого комітету, на круглих столах, щоб ваша агенція була спроможна не тільки декларувати якісь кроки і міністерство профільне, а необхідно було вкладати в це кошти, зробити дуже привабливі умови для іноземних інвесторів, закликати іноземних інвесторів. Що стосовно нашого комітету, ми зробимо все можливе для того, щоб ми склали такі умови для іноземних інвесторів, щоб вони хотіли сюди зайти, вкласти кошти і розвивали цю галузь.

Добре. Я хочу слово надати нашим іноземним гостям.

Слово надається меру міста Кемер пану Гюль Мустафі, будь ласка.

(Оплески)

ГЮЛЬ МУСТАФА. Доброго дня, шановні гості, шановний голова засідання, шановні присутні на нашому сьогоднішньому заході. Я хочу всіх вас привітати і подякувати за запрошення на цей чудовий захід.

Ви знаєте, що Туреччина – дуже велика держава, і що близько 40 років у Туреччині дуже активно розвивається туризм, і Туреччина допомагає іншим країнам у цій темі. Звичайно, Аланія, Кемер та інші міста дуже активно приймають туристів. Я хочу подякувати всім, хто сьогодні представляє ці міста і хто сьогодні серед нас.

Сьогодні серед нас дуже багато цікавих гостей. Хочу всім їм подякувати за присутність на нашому заході і сподіваюсь, що сьогодні ми поділимося своїм досвідом.

Я голова адміністрації Кемер міста Кемер і населення нашого міста становить приблизно 43 тисячі осіб, але, звичайно, у літній період кількість людей у Кемері сильно збільшується, бо, ви знаєте, це у нас туристичне місце. І у 1996 один із банків Туреччини дуже допоміг фінансово. І це сприяло розвитку Кемеру і його туристичної інфраструктури. І можна сказати, що Аланія є одним із тих міст, де почав найактивніше розвиватися туризм, одним із турецьких міст. І Кемер також дуже важливе місто з цього приводу. І у нас, воно не дуже велике, але, не зважаючи на це, цього вистачає для активного розвитку туризму. І не дарма саме це місто було обрано банками для фінансової підтримки і для розвитку туризму.

Ну, і звичайно, у нас теж були всякі події в країні, і були революції. І це теж впливало і на розвиток туризму і інших галузей. І на початку 90-х років, навіть наприкінці 80-х у нас почалися дуже активні демократичні зміни, які сприяли розвитку туризму. Але, звичайно, наша туристична галузь розвивалася, звичайно, за рахунок капіталів, за рахунок фінансових вкладів. І сьогодні я бачу, наскільки ви хочете розвинутий свій туризм, наскільки у вас є запал, аби зробити все це і покращити ваше становище у цьому плані. І, звичайно, треба це робити, це дуже важливо. І ми у Туреччині теж мали великі труднощі, пов'язані із туризмом, але нам вдалося їх подолати. І ми досі, до речі, продовжуємо над цим працювати.

Як я вже сказав, капіталовкладення відіграли надзвичайно важливу роль. І, звичайно, я як представник Кемеру, теж хочу підкреслити важливість

цього і важливість сьогоднішнього заходу, і важливість співробітництва між органами влади і народом у цьому плані.

І, наприклад, у Туреччині теж були проблеми, пов'язані із Туризмом. Не вистачало навіть, можна сказати, територій, якщо ми візьмемо Кемер чи Аланію, бо це невеликі міста. Але були проведені спеціальні реформи. Тобто ми робили усе можливе для того, щоб забезпечити гідні умови для розвитку туризму. І, як я вже сказав, більшість цих проблем була пов'язана із землями, із інфраструктурою, із тим, як усе це організувати так, аби воно функціонувало належним чином.

Ну і, звичайно, Міністерство туризму у Туреччині – це одне з міністерств, де дуже часто змінюються міністри і інші найважливіші представники. Це саме одна з таких установ у Туреччині. І, звичайно, виходить так, що йде один посадовець, на його місце приходить інший – і виникають все нові і нові проблемні питання. Але ми намагаємося зробити все можливе, аби розв'язати усі можливі проблеми.

І, звичайно, хочу сказати, що з Європи до нас приїжджає дуже багато людей, і до Кемеру, зокрема, до Аланії. До нас приїжджають з Росії, з Англії, з дуже багатьох країн. І я не бачу якоїсь нестачі туристів у Кемері сьогодні. Але, звичайно, раніше у нас була зовсім інша ситуація, і це відбувалося поступово, тобто цей наплив і приплив туристів. І, звичайно, у нас теж, як я сказав, є певні труднощі, пов'язані з інфраструктурою туристичного бізнесу і туристичного сектору. Ми теж відслідковуємо цифри туристів і з Туреччини до інших країн, і також з інших країн до Туреччини. Зараз у багатьох країнах криза, зокрема в Україні, тому ми розуміємо, із чим пов'язано зменшення кількості туристів.

І, звичайно, у нас є певний досвід у плані розвитку туризму. І нам хотілося б з вами ним ділитися. І, звичайно, ми теж плануємо нашу туристичну діяльність. І я сподіваюся, що вам теж вдасться налагодити вашу співпрацю з різними країнами у туризмі, і взагалі ваш туристичний сектор. І, звичайно, ми близькі одна до одної країни, як географічно, так і навіть у

туризмі також. Тобто ми, звичайно, маємо співпрацювати. І дай Боже, у подальшому ми будемо не лише брати участь у заходах на кшталт сьогоднішнього, а й будемо робити якісь конкретні кроки і брати участь і в інших таких заходах, які спрямовані на розвиток туристичного бізнесу. Ось, наприклад, у січні наступного року ми теж плануємо брати участь у величезній кількості виставок, ярмарок, пов'язаних із туризмом, які відбудуться у різних країнах світу, і там ми будемо представляти свою країну Туреччину, туризм у нашій країні. І, звичайно, я вважаю, що туризм – це такий сектор, який потребує постійної реклами, постійних розмов про нього і нагадування про себе.

І я щиро сподіваюся на те, що ми будемо, дійсно, співпрацювати з вашими представниками влади, і місцевої влади, і сподіваюся, що наші перемовини не будуть даремними. Звичайно, ви знаєте, що з Туреччини сюди приїзять також важливі представники і владні, і бізнесових кіл. І я також є одним із них, і тому, я хочу подякувати всім, хто мене запросив сюди, шановному голові сьогоднішнього заходу за те, що запросили, за те, що приймаєте сьогодні нас. І я сподіваюся, що у нас ще буде можливість докладніше поговорити про туризм, і я готовий, і відкритий до дискусії.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую пану Гюль. Я впевнений, що якщо ви нас запросите, наш комітет до Туреччини на виїзне засідання, ми залюбки це зробимо і попрацюємо з вами. Тим паче ми знаємо, що українці, вони люблять їздити до Туреччини і відпочивати там, і ми вже, я вже в своєму вступному слові про це казав. Я дуже вам вдячний за пропозиції і за підтримку.

І слово хочу надати меру міста Аланія пану Юджель Адем Мурату, будь ласка.

АДЕМ МУРАТ ЮДЖЕЛЬ. Шановні гості, шановні депутати, шановні присутні сьогоднішнього заходу! Я дуже щасливий, що цього гарного

весняного дня, я перебуваю серед вас і дуже приємно мені сьогодні тут бути. І звичайно я хочу подякувати, особливо і в першу чергу комітету Верховної Ради України, який запросив нас до участі сьогодні, і хочу сказати про те, що після оголошення незалежності України у 1990 році Туреччина була однією із перших країн, яка це визнала. І можна сказати, що наші народи мають дуже багато спільного у своїй історії, у своїй долі, ми розуміємо одне одного, ми – ті суспільства, які завжди знайдуть спільну мову і завжди зможуть брати приклад одне з одного. І туризм з цього погляду для нас дуже й дуже важливий сектор. Туризм становить дуже важливу частку наших здобутків і наших прибутків, у Туреччині звичайно.

Коли у нас був Тургут Озалеk і прем'єр-міністром Туреччини, і свого часу президентом Туреччини, він колись говорив про те, що Туреччина ще покаже себе, що до неї приїздитимуть туристи і що вона буде дуже багатолюдною. Всі сміялися, ніхто у це не вірив; і він казав про якісь відносно невеликі цифри: 20 тисяч людей і так далі. Але потім, коли туристи стали прибувати до нас мільйонами, ми здивувалися і згадали ці слова Тургут Озала. І можна говорити за те, що за 30 років ми досягли дуже-дуже важливих таких здобутків і звершень у цьому плані.

І я хотів би сказати, що цього року в Аланії, і представників Аланії запрошували на різні заходи, виставки, пов'язані із туризмом, і представники Аланії взяли участь у приблизно 39 заходах і ярмарках, пов'язаних із туризмом. І звичайно ми для себе теж ведемо певну таку статистику і спостерігаємо за тим, як це відбувається, і ми бачимо, як зростає наш туристичний сектор, і ми навіть бачимо, як відрізняються минулорічні цифри із цьогорічними, тобто як сильно і як відчутно зростає кількість туристів, які приїждять до Туреччини відпочивати.

Звичайно, хочу підкреслити те, що ми у Туреччині не розглядаємо туризм лише як спосіб заробити, як те, що приносить нам прибуток. Я вважаю особисто, що туризм важливий, і не тільки з фінансового погляду, а й з погляду об'єднання людей в плані культури, якихось спільних цінностей. І я

вважаю, що туризм – це дуже важливий сектор, і тут країни мають брати приклад один з одним.

І, на жаль, сьогодні перед світом постала дуже така, важлива проблема – це проблема тероризму, яка, на жаль, теж розповсюджується і на учасників певних заходів, і маємо із цим боротися.

Але хочу сказати, що цього року, куди б ми не поїхали, на який би захід ми не поїхали, ми всюди так чи інакше обговорювали проблеми тероризму, який, на жаль, зараз дуже сильно загрожує всім країнам світу: і Туреччині, і Україні зокрема.

І, перш за все, нашим пріоритетом все ж таки є щастя, добробут і злагода турецького народу і також інших народів і туристів, які приїзять до нашої країни. І, звичайно, з цього приводу мушу сказати, що ми намагаємося вживати всіх необхідних заходів.

Я вважаю, що дуже добре, що сьогодні, ну, нас запросили: і представників Аланії, і представників Кемеру. Це дуже такий правильний вибір. І у нас, в принципі, не дуже велике навіть і населення, у тій же Аланії, у тому ж Кемері, але, як вже було і сказано раніше, у літній сезон кількість людей, ну, помітно зростає. І це, в принципі, пов'язано, звичайно ж, перш за все із туристичним бізнесом, з його розвитком, із сезонністю. І ми розвиваємо свої потужності у туристичному плані: готелі п'ятизіркові, навіть семизіркові. І можна сказати, що у цьому секторі у нас теж спостерігається дуже серйозний зріст, якщо це говорити у показниках, це десь 5,5 це у відсотках, і це доволі така серйозна цифра.

І ми все ж таки намагаємось робити найбільш акцент на своє географічне положення у цьому плані. І, як вже було сказано раніше, хочемо розвивати молодіжний туризм, дитячий туризм і медичний туризм. І з цього приводу можна сказати наступне, що якщо, наприклад, туристи приїзять до Аланії, вони хочуть побачити не лише море і пісок, цього недостатньо, також вони хочуть ознайомитися з історичними місцями цього місця. І я вважаю, що ознайомлення наших країн і наших культур одне з однією дуже важливі з

погляду туризму. І, ви знаєте, що територія сучасної Туреччини це територія колишніх імперій, тому у нас залишилося дуже-дуже багато історичних цікавих місць і також природних багатств. І можна сказати навіть про Аланію, що у нас представлені майже 69 національностей різних, які мирно співіснують у нашому місці, і ця традиція тягнеться ще з давніх історичних часів.

Звичайно, дуже важливо враховувати те, коли в одній країні або в одному місці проживають представники різних національностей, це надзвичайно важливо. Ну і також можна сказати про те, що майже з 99 країн світу до нас приїждять туристи. І також, звичайно, необхідно сказати про те, що ми співпрацюємо з нашими колегами на регіональному і на міждержавному рівні. У плані туризму ми проводимо перемовини, ми намагаємось реалізовувати відповідні проекти, щоб покращити також стан нашого туризму.

І також можна сказати, що з 35 мільйонів туристів, які взагалі приїждять до Туреччини, майже третина приїждить саме до Аланії, це один з найпопулярніших туристичних напрямків у нашій країні. І це вказує в принципі на те, що Анталія не лише гарне місце для відпочинку, а і те, що це безпечне місце, це стабільне місце, тобто ми це називаємо "місто людей, що посміхаються". Ви якщо приїдете до Аланії, ви побачите, як багато у нас щасливих і задоволених людей. І оскільки у нас проживають представники різних національностей, і приїждять до нас туристи з різних країн. У нас всі співіснують мирно, всі щасливі і всім все подобається.

Мерія Аланії реалізує проекти міст-побратимів і мерій-побратимів із майже 44 містами світу. І у нас є колеги і в Японії, і в інших країнах, і навіть зі скандинавських країн. Тобто ви бачите, що у нас дуже така активна співпраця, чимала кількість проектів у цьому плані. І, таким чином, наші колеги з різних країн нам допомагають у розвитку туризму. І, звичайно, це нам дуже допомагає. І, крім того, хочу сказати, що для розвитку туризму дуже важлива співпраця із громадянськими недержавними організаціями, які

теж можуть пропонувати чудові проекти, які ми можемо разом ухвалювати і разом реалізовувати. І для нас, до речі, для Туреччини, це дуже важливо для громадянського суспільства, для його формування, для його залучення до процесу розвитку туризму.

Звичайно туризм для міських органів самоврядування, це дуже важлива така місія, важливий сектор, але з іншого боку дуже відповідальна така. Звичайно ви знаєте, що працівники цієї галузі, особливо ті, які пов'язані із мерією, відповідальні за дуже-дуже велике коло питань, починаючи з архітектурних якихось особливостей і закінчуючи вже конкретикою іншими.

Ну, і звичайно, мусимо теж з цього приводу радитися, пропонувати якісь нові ідеї, чути одне одного. Звичайно, туризм – це сектор, який передбачає надання сервісів і послуг. Звичайно, якщо туристу сподобалось, він знову приїздить. І це абсолютно характерно для всіх, для тих, хто приїздить із усіх країн світу абсолютно. І, звичайно, ми також маємо робити усе можливе для того, щоб люди захотіли приїздити. Ми маємо рекламувати свою країну не лише там з телевізора чи,... а також у соціальних медіа, всюди. Тобто туризм – це така сфера, яка потребує реклами і оголошення, постійного нагадування про себе.

І, звичайно, ви також, коли будете розвивати свої проекти і реалізовувати їх, ви теж враховуйте ці деталі, особливо рекламу, залучення недержавних організацій, реакція ваших громадян на те, яким чином ви розвиваєте туризм. Все це необхідно враховувати у процесі вироблення ваших проектів. Ми хочемо саме своїм досвідом із цього приводу з вами поділитися.

Ну, і, звичайно, Туреччина із Україною теж співпрацюють у сфері туризму. І я проглядав відомості з цього приводу. І дуже великі суми тут, йдеться про великі суми: 5 мільярдів доларів і так далі. Тобто проектів у нас багато, і вони перспективні. І дай, Боже, щоб ці, щоб наші країни змогли гідно реалізувати ці проекти, і щоб ці цифри дійсно йшли на користь розвитку нашого туризму. І, звичайно, всі ми зараз знаємо, що увесь світ

перебуває у стані глобальної кризи, але із Божою поміччю ми зможемо, я сподіваюся, подолати цю кризу, гідно з неї вийти. І це відбудеться якнайшвидше. І також, чого бажаю вам і Туреччині, так це стати щасливими гідними країнами людей, які посміхаються. Не хочу дуже розтягувати свою доповідь. Хочу всім вам дуже подякувати, і я дуже сподіваюся на те, що сьогодні ми досягнемо поставленої мети, мети цього сьогоднішнього заходу. Дуже вам дякую і всього вам найкращого.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сподіваємось, що у нас буде таке дуже тривале співробітництво. І тому я хотів би подякувати вам за запрошення. Ми обов'язково приїдемо до міста Аланія з нашим комітетом, якщо ви нас запросите.

І хочу слово надати народному депутату, працівнику нашого комітету, народному депутату Силантьєву Денису Олеговичу, будь ласка.

СИЛАНТЬЄВ Д.О. Я привітствую своїх колег. Привітствую гостей, уважаемых последователей, или представителей, или представителей Великой Османской империи. Я привітствую всех участников сегодняшнего заседания. *(Оплески)*

Вы знаете, я сегодня хочу, сейчас хочу выступить как заместитель главы комитета, который занимается не только вопросами туризма, но и спорта. Объясню, потому что я думаю, все со мной согласятся, что спорт является также одним из источников и одним из стимулов развития туризма и популяризации страны в Европе и в мире. Мы можем наблюдать за странами Ближнего Востока: Объединенные Арабские Эмираты, Катар, которые сегодня максимально привлекают к себе различного рода мероприятия спортивные.

На сегодняшний день, вот Катар, он провел все возможные спортивные мероприятия кроме Олимпийских игр и Чемпионата мира по футболу и то, чем он сейчас активно занимается. Для чего это делается? Для

того, чтобы позиционировать себя в Европе и в мире как страна перспективная, как страна развивающаяся, как страна, которая готова заявлять о себе на весь мир о том, что она открыта к глобальной интеграции в Европу и в мир. И я уверен в том, что сегодня мы как партнеры могли бы быть друг другу полезны, потому что Украина также имеет опыт проведения больших международных мероприятий. Мы провели у себя Чемпионат Европы 2012 года и могли бы поделиться тем опытом, как это было сделано, какие были сложности и трудности, как мы их преодолевали.

С другой стороны, хотели бы обратиться также с предложением или за советом, у нас в стране существует проблема с инфраструктурой, спортивной инфраструктурой, я думаю, что мы бы могли быть полезными в том направлении, чтобы турецкие представители местных органов власти, например, поделились с опытом какие создаются условия или стимулы для того, чтобы бизнес вкладывал деньги в социальную инфраструктуру, в спортивную инфраструктуру. На сегодняшний день, к сожалению, в Украине это есть проблема. Поэтому, уважаемые друзья, мы готовы для сотрудничества, для совместного сотрудничества и для вашей пользы, и для нашей. Поэтому я предлагаю наши услуги и готов к плодотворной, и полноценной работе. Спасибо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Денисе Олеговичу.

Шановні виступаючі, я буду зараз надавати слово представникам місцевого самоврядування. Я дуже прошу, у нас зараз синхрон, той, що предоставлений Верховною Радою України, він закінчується і тому у нас будуть інші зараз перекладачі. Я прошу трішки повільніше казати, щоб ми могли переводити нашим закордонним гостям. Добре? Дякую.

Тому від Київської міської державної адміністрації я хочу слово надати Тараненку Антону, будь ласка.

ТАРАНЕНКО А. Доброго дня, присутні! Доброго дня, Андрію Леонідовичу! Дякую вам за можливість сьогодні поспілкуватися з нашими колегами. По-перше, я хотів би привітати вітання від Київського міського голови Кличка Віталія Володимировича. По-друге, хотів би сказати, що для нас, для Київської міської ради дуже важливим є напрямок та розвиток туризму. Це задекларовано ще в минулому році 2015 році, Київський міський голова сказав, що місто Київ повинно бути туристичною мекою всієї України.

Якщо говорити насамперед про співпрацю з Туреччиною. У 2015 році Київська міська адміністрація разом з туристичними операторами, які, насамперед, промотують місто Київ, провела перший прес-тур з представниками найбільших туристичних ЗМІ країни. Та цей прес-тур був включений у програму подій, насамперед нашого управління, та привіз до міста Києва на 5 днів найвпливовіших туристичних представників ЗМІ. Після цього ми отримали дуже багато інформації у засобах масової інформації Туреччини щодо популяризації та привабливості міста Києва. Також була проведена зустріч з нашим мером, що дало нам надалі поштовх та розвиток у співпраці. Можна сказати, що цей перший крок дав можливість нам на протязі 2015 року робити дуже багато сумісних ідей та промотувати Київ, насамперед для турецьких візитерів.

Що ми маємо наприкінці 2015 року? У нас, якщо говорити за 2015 рік, приріст візитерів з Туреччини виріс на понад 33 відсотки, якщо говорити про 2014-й минулий рік, і ми вийшли на показники докризового стану туристичного потоку міста Києва. Тобто, якщо говорити в цифрах, це понад 40 тисяч туристів та візитерів, які прибули до міста Києва за 2015 рік. Якщо говорити чому і, насамперед, навіщо нам робити такі кроки, ми бачимо, що туристичний ринок Києва дуже привабливий, насамперед для турецьких туристів. Ми бачимо, як дуже багато людей приїжджають і цікавляться не тільки туристичними пам'ятками, але й розважальними закладами і тим

інтертейментом та туристичними атракціями, які зараз може запропонувати місто Київ.

У цьому році ми запланували ще декілька прес-турів з Туреччини та вважаємо для себе обмін досвідом у цій галузі, насамперед декларуємо про те, що ми можемо робити перехресні прес-тури, ми можемо відправляти до міст, які представлені зараз, або до інших туристичних міст представників туристичної галузі та насамперед представників ЗМІ з Києва, та обмінюватися цим ресурсом.

Також ми зі свого боку пропонуємо залучити можливість крос-обміну промоційними можливостями та рекламою наших міст. Наприклад, ми можемо насамперед промотувати та давати можливість турецьким містам рекламувати свої події та насамперед туристичні можливості в місті Києві. А ми зі свого боку можемо робити якісь напрямки щодо розвитку та реклаमाції наших можливостей у турецьких містах. Якщо говорити про потенціал та можливості міста Києва, то також місто відкрите дуже до інвестиційних проектів, насамперед у туристичній сфері. І для нас було б дуже важливим туристичний досвід Туреччини у цьому напрямку.

На початку літа ми плануємо провести туристичний саміт щодо залучення інвестицій та... Тому якісь можливі пропозиції та врахування щодо того, як це розвивалось у Туреччині, будуть для нас дуже доречними. Місто Київ є безпечним містом та дуже цікавим для туристів з Туреччини. Тому ми запрошуємо усіх вас до столиці України та вважаємо, що це буде дуже вдалим кроком для подальшої співпраці. Дякую. *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Антоне. Дякую пану Антону, дякую міському голові Віталію Володимировичу Кличку.

Дійсно, в Києві багато пам'яток архітектури, дуже багато історичних пам'яток, історичних місць, де варто сьогодні, багато є туристів, які сьогодні їдуть до Києві, тому що це вже дуже таке древнє місце. Є чим поділитися, є чим пиша... Немає, немає переводу? Я перепрошую. One minute.

Есть у вас перевод?

_____ . Є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Есть, да?

_____ . Але тепер уже не синхронний, а послідовний.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Послідовний, да. Тому трошки-трошки менше і повільніше виступати. Дякую.

Тоді слово надається Тростянецькому міському голові Бові Юрію Анатолійовичу, будь ласка.

БОВА Ю.А. Добрий день, шановні присутні.

Хочу подякувати комітету і голові комітету Артуру Леонідовичу за запрошення і можливість співпраці з мерами міст Туреччини.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юрій Анатолійович, будь ласка, по реченням, по реченням. Дякую.

БОВА Ю.А. Я хочу, я є мером міста Тростянець Сумської області, це північний схід України. Відстань від Києва – 364 кілометри, від найближчого аеропорту в місті Харкові – 120 кілометрів. Місто відноситься до історичних міст України, населення – 22 тисячі осіб і засновано в 1660 році.

Місто має вдале не лише географічне розташування, але і транспортне сполучення. З містом Києвом зв'язує залізниця Київ-Суми-Харків, а також через місто проходить автотраса Суми-Полтава і Суми-Харків. Пріоритетними напрямками розвитку міста є залучення іноземних інвестицій і по динаміці це перше місце в Україні на одного мешканця міста, саме Тростянець по залученню іноземних інвестицій.

Але попри економічний потенціал ми маємо серед пріоритетів і туристичний потенціал нашого міста. Саме тому, що в нашому місті збереглося дуже багато пам'яток історії і архітектури. Найвидатною спорудою нашого міста є унікальна пам'ятка історії XVIII століття фортеця "Круглий двір", але у вигляді фортеці збудований амфітеатр. Саме цей амфітеатр використовується сьогодні для залучення туристів на різні фестивалі, концерти і інші, скажемо так, мистецькі заходи. Також в місті діють релігійні установи, які збудовані кілька століть тому і одна з церков збудована ще козаками в 1750 році, а інша за проектом Олексія Бекетова у 1913 році.

Шанувальникам класичної музики, відомий Тростянець, саме тому, що в ньому Петро Ілліч Чайковський, перебуваючи і живучи у 1864 році, написав свою першу симфонію саме в Тростянці. Ружанцем Тростянця є також олімпійський чемпіон, триразовий рекордсмен світу з бігу, це перший український олімпійський чемпіон Олексій Володимирович Куц. Також в місті розміщений панський маєток князів Галіциних, типовий родовий маєток, який представляє українську архітектуру. Завдяки проведенню щорічних художніх пленерів в цьому маєтку створена картинна галерея, яка сьогодні налічує більше 100 полотен.

Щомісяця в місті відбуваються вечори класичної музики, на які запрошуємо виконавців з Німеччини, Японії Кореї і інших країн світу. Економічним флагманом нашого міста є підприємство "Монделіс Україна", це шоколадна фабрика, яка випускає не лише шоколад, але і печиво. 67 відсотків продукції іде на експорт в тому числі до Туреччини. Для туристів діє музей шоколаду, який налічує кілька кімнат. Також діє краєзнавчий музей, який традиційно є в кожному місті, але перлиною Сумщини і Тростянця є лісодослідна станція, яка досліджує різні породи лісу.

Навколо неї є створений дендропарк у 1809 році, який поєднує і кілька озер, і більше 500 видів різних екзотичних дерев. Дуже цікавить туристів таємничий гроднімф, який знаходиться в цьому дендропарку.

З 1991 року Тростянець є місто фестивалів. По-перше, це сільський фестиваль мистецтв "Боромля", який є фестивалем української пісні про село. Дуже популярний фестиваль "Чайковський фест", який відбувається в травні місяці щороку. В старовинній фортеці кожного року у червні відбувається фестиваль історичної реконструкції "Стара фортеця", "Подорож крізь століття". І в серпні місяці проводиться музичний фестиваль "Схід-рок". Місто дуже комфортне, благоустроєне і наявність, безліч інших об'єктів, які цікаві туристам, такі як "Алея закоханих", "Старовинні альтанки", парк міський і інші об'єкти.

Місто постійно розвивається в сенсі створення умов для туристів, різноманітні туристичні карти і показчики, щоби туристам було зручно гуляти, спілкуватися і отримувати враження від міста. На сьогодні також розвинена сфера відпочинку в готелях, в кафе, в барах і ресторанах нашого міста. І саме головне, що ми як господарі міста дуже привабливо і гостинно зустрічаємо кожного, хто приїздить до нашого міста, і завдяки цьому десятки тисяч туристів приїждять щороку до нашого міста. За результатами участі в програмі Ради Європи Тростянець зайняв третє місце в Україні, в конкурсі "Використання історичної і культурної спадщини для розвитку міста".

Запрошую всіх присутніх в цьому залі і гостей із Турції до нашого міста Тростянець.

Дякую за увагу. *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, шановний Юрію Анатолійовичу.

Шановні колеги, я дуже прошу, на жаль, у нас немає синхронного перекладу, тому дуже прошу трошечки скоротити свої виступи, щоби ми могли всі сьогодні виступити, тому що у нас регламент в цій залі, і, на жаль, у нас немає багато часу. Тому я прошу всіх мерів міст трошечки скоротити свої виступи. Дуже вам вдячний. Дякую.

Слово надається трускавецькому міському голові Кульчинському Андрію Богдановичу. Будь ласка, Андрій Богданович.

КУЛЬЧИНСЬКИЙ А.Б. Дякую.

Дуже дякую за те, що маю можливість сьогодні виступити перед комітетом і нашими поважними гостями...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Андрій Богданович, я перепрошую, у нас немає синхронного перекладу, тому по реченням свій виступ, щоби перекладач міг перекласти нашим гостям. Дякую.

КУЛЬЧИНСЬКИЙ А.Б. Курорт Трускавець – 190 років буде в наступному році його історії. Це улюблене місце відпочинку при Польщі, Австро-Угорщині, Радянському Союзу, тепер – при Україні. Місто 400 метрів над рівнем моря, 700 гектарів, оточене горами і лісами. 90 кілометрів – від аеропорту, 70 кілометрів – від кордону з Польщею.

Славиться своїми лікувальними водами, без переводу назвемо їх, це є "Броніслава", "Едвард", "Марія", "Софія", "Юзя", "Барбара" і сама основна вода, це "Нафтуся". Основні напрямки лікування, це захворювання сечовидільної системи, жовчовидільної системи і обміну речовин.

Місце утворення "Нафтусі", це курортний парк, це 0,6 гектарів, воно утворюється під дією, води попадають в шари ґрунту, під дією мікроорганізмів утворюється біоактивна вода. Попадаючи в організм, організм приймає "Нафтусю" як щось чужорідне і всіма силами намагається цього позбутися. Звідси унікальна дія сечогінна і жовчогінна. Оскільки в склад "Нафтусі" входять специфічні мікроорганізми, вона має виражену стимулюючу дію на імунну систему, протизапальну дію.

В Трускавці це... Трускавець – це один з небагатьох курортів України, а, напевно, всього СНД, де так багато уваги приділяється науковому вивченню своїх лікувальних вод.

Це десятки докторських і кандидатських дисертацій, десятки і сотні монографій, в тому числі, за кордоном.

На слайдах показано, яка діагностично-лікувальна база, так... Ми дуже багато останні роки вклали, починаємо вкладати саме у діагностично-лікувальну нашу базу. І за буквально останні роки, це десятки, а, може, сотні мільйонів гривень. І це не залишається непоміченим.

Крім українців, Трускавець люблять відвідувати закордонні гості: Азербайджан, Молдова, Білорусі, Польща, Росія, країни Західної Європи. За останній рік їхня кількість зросла на третину. І в Трускавці є готель із мережі "Rixos", це також відноситься до Туреччини. І я думаю, ця мережа знайома. Немає сертифікованої, єдиної в Східній Європі, системи лікування по доктору Майєру. В Трускавці знаходиться унікальний Інститут реабілітації по методиці лікування доктора, професора Козявкіна дітей з ДЦП. В нас є єдиний на Західній Україні дельфінарій. І буквально тиждень тому журнал "Financial Times" визначив в категорії малих міст Трускавець в десятці найбільш перспективних для інвестування.

Тож запрошуюю гостей і всіх присутніх в Трускавець. Дякую за увагу.
(Оплески)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Андрію Богдановичу. Слово надається Заліщинському міському голові Квач Аллі Василівні. Будь ласка, Алла Василівна.

Ви де, не бачу вас? Алла Василівна, ви де, не бачу вас?

КВАЧ А.В. Я є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ага, ви тут. Включайте, будь ласка, мікрофон, іде стенограма. Там праворуч біленька кнопочка.

КВАЧ А.В. Доброго дня! З чого починається патріотизм? З любові до своїх батьків, братів і сестер, з любові до своєї хати, вулиці, до рідного міста. Любов до великої вітчизни у кожного з нас завжди починається з любові до своєї малої батьківщини. І сьогодні я б хотіла познайомити вас з куточком України, з куточком України, за який мій син Орест Квач віддав найдорожче, що в нього було, своє життя.

Влітку 2014 року він добровольцем пішов захищати Україну від ворога, пішов боронити оцю свою малу Батьківщину. 23 липня 2014 року в добровольчому батальйоні "Айдар" він відсвяткував з побратимами свій день народження, а 27 липня загинув у бою за місто Лутугіно. Йому було тільки 23 роки. Тому зараз дозвольте презентувати вашій увазі місто Заліщики, місто, де назавжди залишилося частинка його серця і частинка його душі.

Наше місто розкинулося на лівому березі Дністра, немовби на півострові. За річкою піднімаються величні схили Дністровського каньйону, і це зумовлює унікальний середземноморський мікроклімат нашої місцевості. Наступний, будь ласка. Перша писемна згадка про Заліщики датується XIV століттям. У 1766 році Заліщикам надано Магдебурзьке право вільного самоврядування. Наступний, будь ласка. Відтоді, на гербі Заліщиків можна побачити ратушу, а над нею єдинорога - символ мужності та військової звитяги. Наступний, будь ласка. За часів Польщі про Заліщики знали у всій Європі. Наступний. Місто часто називали польською Рив'єрою, адже тут був розвинений курорт, до якого ходив прямий швидкісний поїзд із Варшави.

Наступний. Сьогодні Заліщики – районний центр у серці Дністровського каньйону. Наступний. Тут є всі умови для активного відпочинку та різноманітних туристичних маршрутів. Сплави по Дністру. Парашланеризм. Вело- і мотопрогулянки. За 30 кілометрів від Заліщик знаходиться Джуринський водоспад, який вважається найбільшим рівнинним водоспадом в Україні заввишки 16 метрів.

Наступний. Червоногород – природний амфітеатр... город, де збереглися руїни замку та костелу XVIII століття.

Наступний. Є можливість відвідати печери Кришталева, яку за незвичайну красу називають "підземною перлиною Поділля" та гіпсову печеру Вертебу.

Наступне. Монастирок приваблює туристів печерним храмом. Наступний. Щороку у нас відпочиває багато сімейних пар та родин з дітьми. Адже тут є всі умови для відпочинку. Наступний. На Заліщанщині проводяться автентичні етнофестивалі. Наступний. Наразі у нашому регіоні погано розвинена інфраструктура та відсутня якісна промоція регіону. Наступний. Є надія, що до заліщиків таки повернеться їхня давня курортна слава. І місто півострів обов'язково стане одним із найпопулярніших туристичних центрів Західної України.

16-17 липня цього року запрошую всіх вас на святкування 250-річчя отримання Магдебурзького права заліщиками та дня міста.

Можна ролик? В тій самій папці ролик, будь ласка. І хочу запропонувати вашій увазі невеличкий ролик про свого сина. Гурт "Правиця" присвятив йому... Ви вже даруйте матері. Будь ласка.

(Перегляд відеозапису)

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям Слава!

КВАЧ А.В. Слава Нації! *(Оплески)*

Україна – понад усе. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Алла Василівна.

Шановні колеги, перед тим як надати слово слідуєщому виступаєщому пропоную і прошу всіх почитити хвилиною мовчання нашого героя, який загинув в зоні АТО.

(Хвилина мовчання)

Дякую. Сідайте.

Шановні колеги, до виступу запрошую члена Фонду просування та підтримки бізнесу міста Аланія Мохамед Даха Аолу. Будь ласка.

МОХАМЕД ДАХА АОЛУ. Дякую.

Перш за все, я хочу висловити свої співчуття пані меру.

Україна за останні кілька років витерпіла багато болю, будемо надіятись, що це більше не повториться і продовжуватись не буде.

Ми вислухали тут багато міських голів, всі розповідали про свої міста, всі вони дуже прекрасні. І будемо надіятись, що побачимо їх в нас у себе в гостях.

Але з самого початку цього засідання ми говоримо про промоцію і про туризм. І я більш ніж переконаний, що для пропаганди найкорисніше буде запросити до себе в місто, до себе в країну журналістів і інших спеціалістів саме з тієї країни, де ви збираєтесь пропагувати свої міста.

Ось ви питаєте про наш досвід, ось я з вами ділюсь, ми саме з цього і починали, ми безкоштовно запрошували таких людей, приймали їх в себе в містах. І, безумовно, ми влаштуємо всілякі акції, але більш ніж переконаний, що завдяки однієї газети можна звернутися десь до мільйону читачів. Безумовно люди, коли говорять про Францію – згадують про Париж, коли говорять про Голландію – згадують про Амстердам, але коли мова заходить про Туреччину – згадують Стамбул, згадують Анталію, Памуккале, Каппадокію. Ми розвивали саме регіональне пропагування нашої країни, тобто, іншими словами, якщо мова йде про Харків, то необхідно пропагувати те, чим він знаменитий, як наприклад. В цьому питанні, безумовно, надзвичайно велике значення має підтримка держави. І навіть моральна підтримка держави посилює тих інвесторів, які збираються інвестувати в ту чи іншу місцевість.

Я вже 12 років поспіль беру участь в туристичних виставках, які організовуються в Україні. І я вам хочу сказати, що сьогодні участь нашого пана міністра в цьому заході для нас, працівників туристичної сфери, надало

додаткову мотивацію. І те, що серед нас знаходяться мери наших міст, дає нам додаткову силу. Тому я рекомендую вам разом з представниками туристичного сектору приїжджати і пропагувати свої міста.

І сьогодні була опублікована хороша новина: турецькі авіалінії відкрили сьому точку в Україні, до якої вони здійснюють перельоти. І я надіюсь, що в майбутньому кількість цих точок зросте, і відповідно ці всі регіони будуть розвиватися.

Нам немає часу стояти на місці, чогось очікувати. Якщо в 2015 році ми змогли прийняти 700 тисяч українських туристів, ми не маємо на меті вдвічі, втричі збільшувати цю цифру. Але наша мета – мільйон громадян України. Будьте переконані, що досягти цієї мети зовсім не легко.

І також хочу сказати, що в цій галузі, галузі туризму надзвичайно велике значення мають якість послуг та вирощування, виховання персоналу.

І необхідно, щоб основним першим правилом у вас було – це відправляти туриста задоволеним до себе додому. І ми в Туреччині говоримо, що туризм – це промисловість, це промислове підприємство, яке не має оцього здоровенного димоходу, труби. І в той же час ми посідаємо перше місце в експорті, в структурі експорту нашої країни.

І дивіться, якщо турист, припустимо, приїжджає з Німеччини і ви пригостили його горіхами, і вони йому сподобалися, то цей турист захоче купити ці горіхи в себе в країні. Тобто таким чином ми стимулюємо експорт з країни.

В туризмі задіяно 86 різноманітних професійних спілки. Ви можете собі навіть уявити: в одному готелі споживається до 900 позицій різноманітних товарів та послуг. І ось нещодавно пан народний депутат говорив про саме складову спорту, і це все можна використовувати: робити футбольний туризм, велосипедний туризм і так далі.

І після вашої регіональної роботи ви можете переходити до вже розвитку секторального туризму. І я сьогодні вранці заскочив на базар, мені треба було купити квіти, продавці мене спитали, звідкіля я приїхав. Коли

вони дізналися про Туреччину, вони почали зі мною жартувати про Роксолану, про Сулеймана Пишного. І я думаю, що ніхто б не дав мені розказати більше, ніж ця тітонька.

Сьогодні наш пан міністр сказав одну річ, одне речення хочу повторити. І він сказав: наступне наше серце, наша відвага, наша любов повністю нас поєднує з народом України. Користуючись цією нагодою, хочу ще раз подякувати вас за те, що ви нас прийняли. І, дасть Бог, найближчим часом ми матимемо змогу, матимемо нагоду приймати вас у нас в місті.

Для тих, хто з якихось причин не зможе до нас приїхати, хочу зараз показати короткий фільм про нашу Аланію. І, крім того, на виході будуть вручені невеличкі сувеніри. Ще раз дякую. *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. До слова...

(Перегляд відеозапису)

(Оплески)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже за такий яскравий ролик.

І хочу до слова запросити мера міста Кемер Мустафу Гюля. Будь ласка.

МУСТАФА ГЮЛЬ. Спасибі вам.

Ми вчора десь о 10-й, о 10.30 наш літак приземлився. Пані Світлана, голова бізнес-асоціації нас зустріла. І під час переговорів, під зустрічі, яку ми з нею провели в готелі, і я їй сказав, що ми би хотіли в себе в Кемері відсвяткувати важливий для України день – 24 серпня. І я думаю, що якщо наші країни є братськими, то відповідно ми повинні відзначати визначні дати один одного. І ми хочемо 24 серпня відзначити цей важливий день в нас в Кемері на площі Республіки разом з українськими артистами. Безумовно, я хочу запросити всіх мерів, всіх присутніх відвідати Кемер з початку сезону. І, безумовно, ми би хотіли бачити вас усіх 24 серпня. І в нас є відео про Кемер. Я був би дуже вдячний, якби ви його подивилися.

(Перегляд відеозапису)

(Оплески)

Дякую, пане Гюль. Дякую за запрошення. Я думаю, що ми скористаємося вашим запрошенням. Дякую.

Хочу слово надати голові Всеукраїнського громадського об'єднання "Клуб мерів" Удовиченку Володимирі Петровичу.

УДОВИЧЕНКО В.П. Дякую, Артуре Леонідовичу.

Вперше хотілось би підкреслити дуже важливість цієї зустрічі. Вона має величезне значення.

"Клуб мерів" підтримує ваше намагання організувати поїздку мерів зі Світланою Сергіївною і Анною Анатоліївною до Кемера 24 серпня цього року. У місті Кемері зараз із відеокліпу я вже відчув екстрим, ви бачили: машинки, мотоцикли. В Україні теж є унікальний екстрим. Це – Чорнобиль. В наступному році завершується унікальний інженерний екологічний проект – будівництво нової арки. Це наша спільна перемога, буде накритий четвертий зруйнований блок. Висота споруди – 105 метрів. Вага – 18 тисяч тонн. В два з половиною рази вага перевищує Ейфелеву башту в Парижі. Уявляєте, фото на пам'ять для онуків, для правнуків! Причому цей маршрут робити через місто Славутич, сучасне місто, сучасне українське місто. Сім'ї будуть оглядати прекрасні надбаня Чернігівської губернії, історії Чернігівської губернії, а чоловіки – екстрим. Це буде демонстрація перемоги людства над Чорнобилем. Well came to Ukraine, Slavutych, Chernobyl!

І, Артур Леонідович, і одна пропозиція до проекту рішення комітету. Пункт номер 3: "Органам місцевого самоврядування українських туристичних міст...", - і далі по тексту. Співпрацювати, я вам перекладу, співпрацювати з органами місцевого самоврядування Туреччини. Дуже важливо.

Є пропозиція: або додати українських туристичних міст і сіл, або взагалі у нас сільський туризм, Київщина, Переяславщина, Богуславина, місто Вишгород, Бориспіль, у нас під Києвом скільки унікальних

туристичних маршрутів. А сільський туризм! Чернігівська область, Анна Анатоліївна, тому: або взагалі органів місцевого самоврядування з органами місцевого самоврядування Туреччини. Це буде краще, без українських туристичних місць. Кожне місто сьогодні українське воно може бути туристичним.

Дякую. 24 серпня мери готові. *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Володимире Петровичу.

До речі, Володимир Петрович, я хотів би для наших гостей оголосити, що він 25 років був незмінним мером міста Славутича. Дякую, Володимире Петровичу.

Шановні колеги, оскільки у нас сьогодні багато було виступаючих, багато ще, я впевнений, багато є бажаючих виступити. Але ж в нас обмаль часу. Тому пропонується перейти до прийняття рішення нашого комітету.

Комітет рекомендує, перше, Кабінету Міністрів України до 1 листопада 2016 року розробити проект заходів щодо забезпечення інвестиційної привабливості України у сфері туризму.

Друге. Міністерству закордонних справ України доручити посольству України у Туреччині систематично інформувати Міністерство економічного розвитку і торгівлі України про туристичні заходи, що відбуваються у Туреччині.

І третій пункт, шановні народні депутати, вам розданий. Я хочу внести туди поправки пана Удовиченка Володимира Петровича. І проголосувати рішення, яке пропонується, ці три пункти.

Прошу членів комітету голосувати. Хто – "за"? Проти? Утримався? Одноголосно. Дякую.

Ще у нас є одна пропозиція. Я хотів би надати слово Романовій, народному депутату України, секретарю комітету. Романовій Анні Анатоліївні. Будь ласка.

РОМАНОВА А.А. Всіх вітаю з таким успішним, одноголосним прийняттям рішення. Ми дуже сподіваємось, що така співпраця буде двосторонньою. І сподіваємось на симетричну реакцію з боку турецької сторони. Зокрема, хотілося б, щоб про туристичний потенціал, а також про українські фестивалі, знали також і громадяни Туреччини.

Падіння кількості іноземних туристів в Україні, зокрема, відбувається через брак інформації про Україну, а також сприйняття України як "гарячої точки" по всій території країни. Проте військовий конфлікт з Російською Федерацією займає не більше 6 відсотків території всієї країни. Ризик теракту у столиці Києві не перевищує ризик такого самого теракту в будь-якій європейській столиці. Тому дуже хотілося б, щоб турецька сторона також вжила заходів щодо інформування населення через ваше Міністерство закордонних справ, а також посольства інформувало населення, щоби вони не боялися, громадяни Туреччини, приїжджати в Україну на відпочинок.

Ми дуже сподіваємося і з представниками нашого комітету, а також з усіма гостями українськими, що зараз зібралися за цим круглим столом, що українські туристи у цьому сезоні займуть ту нішу, яку займали російські туристи в Туреччині. А турецькі туристи займуть ту нішу, що займали російські туристи в Україні. Адже, як у вас, так і у нас, російські туристи колись 2 роки тому були номер один серед відвідувачів. То ж нас єднає не лише Чорне море, а також одна проблема: як зайняти нішу російських туристів, яких ми вже не хочемо приймати. Тому: "Welcome to the Ukraine", – і давайте разом співпрацювати. Дякую. *(Оплески)*

(Перегляд відеозапису)

_____. Я хочу дещо додати. Пару тижнів назад на одному турецькому каналі, який входить в п'ятірку найбільших турецьких каналів, проходила рекламна кампанія, присвячена Києву.

Пан Альпарслан може захоче щось сказати, він краще володіє цією ситуацією.

АЛЬПАРСЛАН. Перш за все я хочу всім подякувати. Я вже 5 років постійно досить часто відвідую Київ. І протягом цих 5-5,5 років я мріяв про таку зустріч. Знаєте, в Будапешті... Будапешт надзвичайно схожий на Київ. І в Будапешт приїжджає 30 мільйонів туристів. Чому вони не їдуть до Києва? Я багато думав, досліджував це питання, я думаю, що Київ більш особливе місто. Я маю на увазі не тільки Київ, маю на увазі всю Україну, наприклад, Трускавець. На минулому тижні була програма "Ми подорожуємо світом". "Ми подорожуємо світом". Цю програму спонсорувала компанія "Турецькі авіалінії", це генеральний спонсор – "Турецькі авіалінії", а наша компанія надавала логістичну підтримку цьому проекту. Спершу ми провели рекламну кампанію Києва, і 15 мільйонів громадян Туреччини мали змогу подивитися цю програму. Ми в рамках цього проекту, звичайно, хотіли би показати і Трускавець, і Буковель. На минулому тижні в готелі "Мир" в Трускавці була проведена програма, в Буковелі також було зроблено і в Івано-Франківську. У вас влаштовуються прекрасні весілля, здійснювали зйомки на одному з них. І ця передача, яку ми відзняли в цю неділю, на 7-му каналі ввечері буде показано по телебаченню турецькому.

Ми послухали сьогодні панів міських голів, подивилися ваші прекрасні відео і обов'язково будемо рекомендувати творчій групі, яка створює цю програму, відвідати також інші міста. Ми всі завжди готові зробити все, що в наших силах, і ми будемо стояти за вами в будь-яких ваших починаннях. Дякую. *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Унсал.

Я хочу всім подякувати за таку плідну і конструктивну бесіду, і в першу чергу нашим гостям з Туреччини, мерам міст, представникам бізнесу, мерам міст українських. Я сподіваюсь на конструктивну співпрацю не тільки з турецькою стороною, але ж і з міністерством, з профільним

міністерством, яке сьогодні тут представлено, з місцевим самоврядуванням. І насамперед я вірю, що ми перейдемо від слів до діла.

І перше. Все ж таки наш бюджет отримає великі надходження із сфери туризму. І друге. Я впевнений, що ми представимо і покажемо нашу державу, нашу країну як культурну країну, так і яскраву туристичну країну, яка зможе бути на рівні не гірше як є Туреччина.

Ще в нас є такий приємний шаг назустріч. Ми би хотіли вручити подарунки мерам міста Аланія і міста Кемер. І другому секретарю посольства Туреччини від нашого комітету і від парламенту.

Дякую вам за увагу. *(Оплески)*